

La crisi del partit laborista

JON CRUDDAS

NEW STATESMAN, 3 de setembre de 2009

Traduït per Raimon Obiols

El Partit Laborista ha viscut dos moments de crisi real, d'ençà de 1900, i ara està a punt d'entrar en un tercer. El primer va seguir a la crisi de 1929, quan la segona administració laborista es va ensorrar i **Ramsay MacDonald** va formar un govern d'unitat nacional. El segon moment de crisi va arribar amb la derrota del partit el 1979, l'ascens del neoliberalisme, o *thatcherisme*, i la possibilitat que el Partit Laborista fós eclipsat per un nou tercer partit en els primers anys 80. Si el declivi del Partit Laborista, començat el 1997, continua, es produirà una tercera crisi després de les eleccions de l'any vinent. Es necessitaren gairebé 15 anys de treball per tornar al poder després de cada una de les dues crisis anteriors i les derrotes electorals de 1931 i de 1983. El que avui està en joc, doncs, no podria ser més important.

Hem perdut milions de votants des de 1997. Hem perdut centenars de milers d'afiliats. Hem passat a ser criticat per les generacions més joves que ens veuen com el partit de l'*establishment*, la guerra i la inseguretat. La nostra ortodòxia ha derrotat al nostre radicalisme. Parlem un idioma dessecat d'objectius; la nostra història, la nostra ètica essencial, s'han sacrificat en l'altar dels *focus groups*. Hem retrocedit essencialment vers un utilitarisme *hobbesià*, que considera l'interès propi com l'únic principi rector. **Alan Milburn** va dir fa poc que la nostra missió era equipar a la gent per a "*guanyar per compte propi*"; és reduir tota aspiració a la

noció d'adquisició. Ens hem quedat en el més pur materialisme; hem perdut l'esperança de construir una societat diferent.

El psicoanalista **Erik Erikson** va dir en una ocasió que *“l'esperança és l'ingredient bàsic de tota vitalitat”*. En aquests temps de crisi i incertesa, el partit laborista es gira sovint vers la seva figura fundadora, Keir Hardie, cercant una esperança. Però s'ha convertit en un mite més que una figura històrica. Tendim a buscar en ell una seguretat, en lloc de fer-nos preguntes incòmodes. **Hardie** inspirà una devoció total. A la seva mort, va ser descrit com el *“Membre de la Humanitat”*; Sylvia Pankhurst (la seva amiga i amant) el veia com *“l'ésser humà del nostre temps”*. Va ser adorat per les bases del partit. Alguns el consideraven, literalment, un profeta.

Al mateix temps, però, molts el consideraven extremista, intransigent, poc fiable i indisciplinat. **T. D. Benson**, del Partit Laborista Independent, va dir que **Hardie** era *“per la seva pròpia naturalesa, incapaç de treballar amb un partit”*. A vegades estava aïllat, i fins i tot semblava a un pària. El seu socialisme pertanyia a una esquema més gran que el del dia a dia parlamentari. Segons el seu biògraf, l'historiador **Kenneth Morgan**: *“Per a un home del temperament poètic i intuitiu de Hardie, el treball poc heroic i constructiu no era suficient. Més enllà de la tàctica del dia a dia calia definir i lluitar per una causa política, moral i emocional més profunda.”*

Va ser aquesta actitud i l'idealisme que s'hi associà el que va inspirar tanta esperança i vitalitat en l'ample conjunt del partit. Amb **Hardie**, els detalls de les polítiques o el programa que eren el veritable motor del

partit laborista. Era la “*creença en la fraternitat i la igualtat*”: quin tipus de societat es buscava, més que el càlcul tàctic en el Parlament.

Certament, **Hardie** era un home de contradiccions. Va néixer de classe obrera, però mai en va ser realment part. De fet, no encaixava plenament en cap àmbit en la societat. No va ser mai convencional, sinó un bohemí en el vestir, un fervent partidari del feminisme i del nacionalisme galès. El seu inconformisme el féu ser un brillant constructor d’aliances i un polític pragmàtic.

Des de la seva tornada a la Cambra dels Comuns el 1900, **Hardie** es va convertir, com descriu **Morgan**, en “*el profeta del socialisme radical en la seva modalitat Merthyr [1] més pura*”. Es tractava d’un socialisme sorgit de la història de **Merthyr**; del cartisme primerenc; de l’elecció, el 1868, del pacifista **Henry Richard**; del moviment de les cooperatives de **Merthyr** i **Aberdare**; dels sis mesos de vaga dels miners del 1898; de les tradicions cristianes de l’evangeli “social”; i, més tard, de l’**ILP** (el Partit Laborista Independent). Acumulativament, tot això forjà un moviment i una cultura, gens doctrinària, de la classe treballadora, i un socialisme ètic que devia poc a la ciència, o a la idea de “*superar les dretes i les esquerres*”, i en canvi sí molt a una política d’aliances progressistes.

Què pot ensenyar-nos avui dia aquell **Hardie** amb totes les seves contradiccions? Igual que Robin Cook molt més tard, ell mai va ser un “*home del partit*”, instal·lat en el partit com a casa. Va entendre que un partit ha de donar forma a una classe i una classe ha de crear un partit a la seva imatge – i que això implica una interdependència dels sentiments i del pensament. En contrast amb el creixent secularisme del modern

Partit Laborista, va expressar això en termes religiosos presos de **Tennyson**: “*Fora de l’anell de tenebres de la terra, / ens agrupem en l’anell del Crist.*” Parlava a la gent de en una llengua gairebé messiànica, i li comunicava un sentit del seu valor i la seva capacitat per canviar la societat. Els hi donava autoestima, confiança i una creença. A canvi, la gent li tornava amor i lleialtat. **David Farrell**, membre de l’ ILP, li va escriure: “*Tinc més amor i respecte per vostè que el que sento pel meu pare.*”

No obstant això, **Hardie** va ser molt més que un gran comunicador. També va ser un gran estrateg polític, disposat a fer aliances per avançar en l’objectiu de l’emancipació de la classe treballadora. El seu socialisme mai va ser rígid, doctrinal o dogmàtic. El 1903, havia arribat a formar una coalició electoral amb els liberals, amb l’ILP com a columna vertebral. Més tard, com a líder del partit, **Hardie** va treballar amb Sir **Charles Dilke** – president no oficial dels “*radicals socials*” en el camp liberal – en qüestions laborals. Fins i tot en les dues eleccions de 1910, va mantenir el suport a l’aliança amb els liberals. No obstant això, el 1912 es barallà durament amb ells, arran de les disputes brutals amb els patrons i la resposta repressiva de l’Estat a **Tonypandy** i **Aberdare**. La seva relació de contingència, condicional, amb el liberalisme progressista va ser el segell distintiu de la seva brillantor tàctica.

Encara que considerem **Hardie** com el fundador del Partit Laborista, ell també operava en l’espai entre les variants en competència del liberalisme: l’ala radical, filla d’un liberalisme individualista, i el liberalisme més social i col·lectivista. Un debat similar està sorgint en el Partit Laborista d’avui. Pensadors com **Will Hutton**, **Richard Reeves** i **Philip Collins** afirmen que el laborisme ha de tornar a les seves arrels

ancestrals i inspirar-se en les idees i els principis del liberalisme britànic. Però el liberalisme que tracten de rehabilitar és estret i individualista.

Molts membres de les primera generació de líders laboristes, com **Hardie**, havien estat membres actius del Partit Liberal de **William Gladstone** i havien trencat amb ell a contracor. El seu objectiu no era repudiar el liberalisme de la seva joventut, sinó assolir els seus objectius de llibertat i emancipació humana en les noves condicions més difícils del capitalisme industrial.

El liberalisme abasta una àmplia gamma d'idees i creences, no totes ells compatibles. L'escriptor i acadèmic **Mark Garnett** ha identificat dos modes rivals del pensament liberal: el "*ple*" i el "*buit*": "*el primer manté una estreta semblança amb les idees dels grans pensadors liberals, que eren optimistes sobre la naturalesa humana i preveien una societat formada per individus lliures i racionals, respectant-se a si mateixos i altres. El segon, en canvi, només satisfà els requisits bàsics del pensament liberal. Redueix els conceptes de raó i de realització individual al mínim comú denominador, identificant-los amb la recerca de l'interès material immediat. Pel liberal "buit" els altres són únicament mitjans per assolir un objectiu, o obstacles que cal deixar de banda. En comptes d'igualtat de respecte es tracta més aviat d'igualtat de menyspreu*".

Aquesta tensió travessa el pensament liberal des d'**Adam Smith** fins a l'actualitat. En la seva variant extrema del *laissez-faire*, el liberalisme clàssic assumeix un model de comportament humà d'interès racional, cobdició i sense pietat. La seva forma "*plena*" va ser desenvolupada pel filòsof idealista **T. H. Green**, i després per **L. T. Hobhouse** i **J. A.**

Hobson. Green va rebutjar l'individualisme atomista que veu els éssers humans com unitats impermeables i autosuficients, gaudint de drets naturals però sense les obligacions socials corresponents. En contraposició, veia la societat i els individus dins d'ella com fonamentalment interdependents: *“Sense la societat, no hi ha persones; això és tan cert com que, sense les persones ... no hi pot haver societat tal com la coneixem.”*

Aquest nou liberalisme va partir significativament de molts dels preceptes del liberalisme clàssic. Els nous liberals creien en la tributació progressiva per compensar el poder de negociació desigual del mercat i per pagar les pensions i altres formes de seguretat social. Advocaven per la propietat comuna dels monopolis naturals i dels serveis públics vitals. Consideraven els drets de propietat com condicionals, no absoluts, subjectes a certes restriccions en funció de l'interès públic. Van demanar la limitació de les hores de treball i noves regulacions per garantir la salut i la seguretat en el lloc de treball. Estaven moguts per la visió d'una comunitat cooperativa construïda sobre fonaments explícitament morals. Com **Hobhouse** va dir: *“Volem un nou esperit en l'economia – l'esperit d'ajuda mútua, el sentit d'un bé comú. Volem que cada home senti que el seu treball diari és un servei als seus semblants, i que l'ociositat i el treball antisocial són una vergonya”*.

Hobhouse es definia com un socialista liberal i, a diferència de **Mill**, ho deia sense ambigüitats. **Hobson** i diversos altres nous liberals va fer un pas més i es va unir al Partit Laborista. De fet, **Green**, **Hobhouse** i **Hobson** són considerats amb raó els pioners de la tradició britànica del socialisme ètic. La seva influència sobre els líders intel·lectuals del

laborisme de principis del segle XX – R. H. Tawney, G. D. H. Cole i Harold Laski – va ser alhora profunda i lliurement reconeguda.

En el moviment per aclarir i tornar a connectar les tradicions liberals en el nostre partit hi ha implícita la opinió que la fundació d'un Partit Laborista Independent, amb una visió clarament socialista, va un camí històric equivocacat, i que hauria estat millor que l'esquerra progressista hagués dedicat les seves energies a la creació d'una base electoral ferma per a un Partit Liberal. fort i reformat. Aquesta conclusió no es declara obertament, però està implícita en bona part de la discussió actual. **Hardie**, però, s'hauria horroritzat. I també ens cal fer-ho avui.

Si el *New Labour*, en el seu millor moment, va encarnar les aspiracions del liberalisme "ple", la seva comprensió limitada de les possibilitats de canvi va dur a la traició de les concepcions cíniques del seu *alter ego* "buit". El *New Labour* va parlar amb raó de la necessitat que el partit ampliés el seu atractiu per guanyar el suport del votants que "aspiraven" quelcom, però equiparà aquesta aspiració a res més que la cobdícia mateial – al "*guanyar per compte propi*".

In la bíblia del *New Labour*, "*The Unfinished Revolution*", **Philip Gould** va fer una distinció reveladora quan va descriure els seus pares com persones que "*volien fer el que era correcte, no el que els promocionaria*" ("wanted to do what was right, not what was aspirational"). Això revela una mentalitat fonamentalment neoliberal, i és tota una declaració extraordinària del que pensem que volen les persones. La possibilitat que el que és correcte i l'aspiració puguin coincidir, ni que sigui mínimament, no és tinguda en compte.

Com va assenyalar **G. A. Cohen** en els seus últims temps, el problema és de disseny. La tecnologia per donar primacia als nostres desitjos adquisitius i egoistes ja existeix en forma d'una economia de mercat capitalista. Però encara no hem desenvolupat adequadament la tecnologia social capaç de donar plena expressió a la part generosa i altruista de la nostra personalitat. Aquesta és la tasca principal de tota esquerra futura.

El socialisme ètic ofereix una política materialista de la persona arrelada en els béns socials que donen sentit a la vida de la gent: llar, família, amistats, un bon treball, comunitats locals i virtuals de pertinença. Aquest és el marc que inspirà el Partit Laborista en els seus millors moments, transcendent les ortodòxies estèrils d'esquerra i dreta, i segueix sent la pedra angular del radicalisme en el nostre partit. Va ser captat pel geni de **Hardie** com a estrateg socialista, radical i liberal. Es construeix al voltant d'una concepció radicalment diferent de la condició humana de la del neoliberalisme.

Un ressò de les paraules de **Hardie**, l'assaig de **Tawney** "*The Choice before the Labour Party*" ("*L'alternativa davant el Partit Laborista*"), encara que escrit el 1932, segueix sent la millor anàlisi de la crisi que enfronta avui en dia el Partit Laborista. Va ser escrit en el moment de crisi real del laborisme i posa de relleu el dilema al cor del partit: la tensió entre ortodòxia i radicalisme, agreujada per una manca de convicció bàsica.

Cadascuna d'aquestes crisis ha estat atribuïda a esdeveniments externs, o als canvis d'època, a les transformacions històriques impulsades per la recessió econòmica. Però no hauríem d'oblidar la incapacitat del partit

per a resoldre les seves contradiccions internes: històricament, ha estat no tant una comunitat àmplia sinó una col·lecció de fragments a la recerca de la unitat. Escrivint sobre la debacle del Partit Laborista el 1931, **Tawney** descriu com el govern “*no va caure amb gran estrèpit, sinó que fou arrossegat lentament al seu destí.*”

Les paraules de **Tawney** ressonen a través dels anys. “*La més greu debilitat del Partit Laborista britànic és ... la manca de convicció. El Partit Laborista és dubiatiu en l'acció perquè té la ment dividida. No aconsegueix el què podria, perquè no sap el que vol.*” No estalvia els cops. Hi ha, diu, un “*buit en la ment del partit*” que ens porta a “*la timidesa intel·lectual, el conservadorisme, el convencionalisme, que manté la política seguint tardanament a la realitat*”.

Hardie i **Tawney** formaven part d'una tradició que ens dóna esperança i vitalitat, i traça una manera de sortir de la trampa de l'ortodòxia. Ara és el moment de redescobrir aquesta tradició.

Jon Cruddas

Traducció de Raimon Obiols

[1] Merthyr és una localitat del sud de Gales famosa per un aixecament obrer, el Merthyr Rising de 1831.

Article publicat a Notes de Brussel·les:

<http://www.noucicle.org/obiols>

URL de l'article: <http://www.noucicle.org/obiols/?p=2193>